

SPOR YAPAN VE SPOR YAPMAYAN TÜRK ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL UYUM DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ VE KARŞILAŞTIRILMASI*

Savaş DUMAN¹

Emin KURU²

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Almanya’da yaşayan 13-16 yaşları arasında spor yapan ve spor yapmayan Türk öğrencilerinin kişisel uyum düzeylerini belirlemektir. Çalışmaya, Münih ve çevresinde ikamet eden, 13-16 yaşları arasında spor yapan ve spor yapmayan, Türkiye Cumhuriyeti Münih Başkonsolosluğu Eğitim Ataşeliği tarafından belirlenen okullarda okuyan 440 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu” ve “Hacettepe Kişilik Envanteri” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, HKE alt ölçek puan ortalamaları, cinsiyet, yaş ve okul türü açısından incelendiğinde; Spor yapan öğrencilerin, spor yapmayan öğrencilerin puan ortalamalarından daha yüksek olduğu başka bir ifadeyle spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilerden daha uyumlu oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Spor; Uyum; Kişisel Uyum; Kişilik

THE COOPERATION AND DETERMINATION OF PERSONAL INTEGRATION LEVELS OF TURKISH STUDENTS ACCORDING TO THEIR SPORTS PARTICIPATION LEVEL

ABSTRACT

The aim of this research is to determine and the personal integration levels of Turkish students who are between 13 and 16 age, doing sports and who not doing sports living in Germany. This research includes 440 students studying in schools determined by Republic of Turkey, Embassy of Munich, Office of Education Attache who inhabit in Munich and its surroundings and who are between 13 and 16 age, doing sports and not doing sports. In this research, “Personal Information Form” and “ Hacettepe Personality Inventory” were used as data gathering tool. As a result of research, if averages of Hacettepe Personality Inventory (HPI) subscale point are analyzed in terms of sex, age and type of school, it is apparent that points of students who doing sports are higher than the points of students who not doing sport; in other words students who doing sports are more adaptable than the students who not doing sports.

Key Words: Sport; Integration; Personal Integration; Personality

* Doktora tezinden türetilmiştir.

¹ Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu-KONYA

² Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu-ANKARA

GİRİŞ

Almanya'daki Türk varlığı, üç kuşaktır sürmekte olmasına rağmen entegrasyon sorunuyla ilgili ilk ciddi tartışmalar 90'lı yılların başında başlayabilmiştir. Ancak Almanya'da entegrasyon, daha çok Türklerin tek yanlı olarak yerine getirmeleri gereken bir görev olarak görülmekte, bu da toplumsal alanda birlikte katılımı ve dayanışmayı sağlayıcı koşulların hazırlanmasını engelleyici etkiler yapmaktadır¹¹.

Yurt dışına göç eden birey, sadece fiziki çevresini değil, kendisini etkileyen sosyo – kültürel çevresini de değiştirmiş olduğundan hem yeni girdiği topluma uyum sağlama hem de kendi toplumunu kültür ve değerlerini sürdürme durumunda kalmaktadır. Göçmen Türk işçilerinin ve ailelerini gelişmiş bir ülkenin ileri örgütsel ve kurumsallaşmış yapısı ve farklı kültürel değerlere sahip karmaşık nitelikli toplumsal ilişkiler ağı içinde yaşamaya başlamaları beraberinde pek çok uyum sorunlarını da getirmiştir⁵.

Göçmen birey için farklı toplumsal değerlere sahip gelişmiş bir ülkede kültür şokuna uğrama ve yabancılaşma duygusuna sahip olma söz konusu olabilmektedir. Göçmen işçinin, bulunduğu ülkede kabul görmesini, o ülkenin dilini bilmemesi, yaşının ileri olması, ve çeşitli alanlarda karşılaştığı zorluklar ve göç edilen ülke ile göçmenin kendi ülkesi arasındaki kültürel farklılıkların çokluğu gibi faktörler, göçmenin çevresine uyumunu zorlaştırıcı etkiler yapmaktadır¹³. Bireyin topluma uyumunu sağlaması ve kişilerin ruh ve beden sağlıklarının güvence altına alınması, sporun önemli bir işlevidir. Ruh sağlığı yerinde olan insan uyumlu bir insandır. Uyumlu insan geleceğe iyimser bakar, geleceğe ilişkin planları ve beklentileri vardır. Uyumlu kişiler, çevrelerindeki diğer insanlar ile karşılıklı olarak birbirlerini memnun edecek şekilde olumlu ilişkide bulunurlar. İnsan her çeşit fiziksel, duygusal, heyecanlı ve psikolojik gereksinimlerini doyurma çabalarında iken diğer insanlarla anlaşarak ve uyum sağlayarak bedence ve ruha sağlıklı ve mutlu olabilir⁶.

Sporun bu işlevi yanında, kişilerin sosyal ve bireysel karakter gelişimi üzerinde de olumlu etkileri açıktır. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde spora büyük önem verilmekte ve erken yaşlardan başlayarak çocuklara spor ve beden eğitimi programları uygulanmaktadır. Modern toplumların en belirgin özelliği olan sosyal farklılaşma, artan işbölümü ile sosyal bütünleşme arasındaki uyumun sağlanmasında spor, aktif bir ajandır.

Toplumun sosyal yapısı içinde uyma ve çatışma modellerinin yanı sıra, huzursuzlukların, sapma (deviant) davranışların azaltılması ve bunların normlarla ahenkleştirilmesi, gerginliklerin toplum yararına yöneltilebilmesinde spor önemli faktörlerden

biridir¹². Spor, beden aracılığıyla problemleri ve anlaşmazlıkları giderecek bir başarı ortamının sağlanmasıdır¹⁴.

Spor, çağdaş insanı kuşatan psikolojik ve sosyal tehlikelere karşı, dinamik, güncel yaşamın getirdiği streslerden uzak bir ortam yaratarak çözüm getirmekte ve kazandırdığı sağlıklı yaşam biçimiyle de koruyucu tıbbi yardımcı olmaktadır. Sporun bu işlevi yanında kişilerin sosyal ve bireysel karakter gelişimi üzerinde de olumlu etkileri açıktır³. Bu çalışma; sporun, kişilerin kişisel uyum düzeylerini ne yönde etkilediğini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Spor ve uyum arasında ilişki olup olmadığı konusunda yapılan çalışmalar, sporun bireylerin kişiliklerine etkide bulunduğunu dolayısıyla da kişisel uyum düzeylerinin artmasına katkısı olacağı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Almanya'da yaşayan Türk öğrencilerin yaşadığı kişisel uyum sorunlarını belirlemek çalışmamızın problem cümlesini oluşturmaktadır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın örneklemini, Bavyera Eyaletinin başkenti olan Münih şehrinde yaşayan 13-16 yaşları arasında spor yapan ve spor yapmayan 440 Türk öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan spor yapan öğrenciler, okullarında haftada bir gün 2 saatle sınırlı beden eğitimi dersleri haricinde, spor kulüplerinde aktif, amatör olarak haftada en az iki antrenmana ve maç programlarına katılan ayrıca okul takımlarında da oynayan öğrencilerdir. Araştırmaya katılan spor yapmayan öğrenciler ise; sadece okullarında haftada bir gün 2 saatle sınırlı beden eğitimi derslerine katılan ve herhangi bir spor branşı ile ilgisi olmayan öğrencilerdir. Basit Tesadüfi Örneklem yöntemi¹⁶ yardımıyla yapılan çalışma için gerekli minimum anket sayısını belirlemek amacıyla, %7'lik duyarlılıkla örneklem oranını hemen hemen kesin (%99) tahmin edebilmek için gerekli minimum anket sayısı 428 olarak hesaplanmıştır. Anketler, 13-16 yaşları arasında çocukların sayısı okullarında tespit edilerek 500 adet dağıtılmış olup, 464 tanesi geri toplanabilmiştir. Geri toplanan anketlerden de 24 tanesi geçersiz görülerek, 440 adet anket çözümlenebilmiştir. Araştırma bu sayı ile sınırlı tutulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşı, cinsiyeti ve okul durumlarının ifade edildiği bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerini öğrenmeye yönelik kişisel bilgi formu ve Hacettepe Kişilik Envanteri kullanılmıştır. Hacettepe Kişilik Envanteri, bireylerin "kişisel ve sosyal" uyum düzeylerini ölçme amacı ile, Özgüven (1976) tarafından geliştirilmiş, likert tipi bir kendini anlatma envanteridir. Bireyin kişisel yönü; bireyin davranış kalıpları, davranış biçimi, gerçekten ne yaptığı, tepki örüntüsü, sosyal yönü ise; bireyin uyarıcı bir sistem olarak, başkaları üzerinde bıraktığı etki ya da izlenimler olarak ele alınmıştır. Bu çerçevede içinde,

bireyin "kişisel" ve "sosyal" yaşantısı ile ilgili nitelikler Hacettepe Kişilik Envanteri'nin (HKE) iki temel bölümünü oluşturmuştur⁹. Araştırmamızda, öğrencilerin kişisel uyum ve alt ölçek puanları değerlendirilmiştir. Kişisel uyuma ilişkin dört alt ölçeğin nitelikleri aşağıda kısaca belirtilmiştir.

Kendini Gerçekleştirme (KG)

Kendini gerçekleştirme, kendini gerçekleştiren kişinin davranış özelliklerinden kendine güvenme, kendi yeteneklerinin farkında olma, kendi kendine kararlar verebilme, doğru bildiğini söyleyebilme, kabul edildiği ve bir işe yaradığı duygusu içinde olma gibi niteliklerle ilişkilidir.

Duygusal Kararlılık (DK)

Duygusal kararlılık puanının yüksek oluşu, bireyin duygusal yönden kararlı oluşunu belirtir. Duygusal kararlılık puanı yüksek olan bireyler, genellikle kendine güvenen, az üzülen, alıngan olmama özellikleri gösteren kişilerdir. Çoğu kez sakin ve huzurlu bireyler izlenimi verirler. Başkalarından pek az tavsiye isterler. Kendi kararlarını kendilerin verme eğilimindedir. Ortaya çıkan yeni ve yabancı durumlardan çekinmezler. Acil durumlarda etkili davranışlar gösterirler. Puanı düşük olan kişiler, genellikle gergin ve kaygılı olurlar. Sıkıntılı durumlarda gözyaşlarını tutamazlar. Karşılaştıkları yeni durumlarda ise ya korkak ve çekingen, ya da aşırı düzeyde atak ve kavgacı olabilirler.

Nevrotik Eğilimler (NE)

Nevrotik belirtileri olan kişiler, kronik yorgunluk, uyuyamama, görme güçlükleri, iştahsızlık gibi çeşitli psikosomatik belirtilerin birinden ya da birkaçından şikayetçidirler. Nevrotik kişiler, duygusal çatışmalarını genellikle fiziksel yollardan ifade etmektedirler. Ayrıca, nevroitik eğilimler benliğini olduğu gibi kabul edememe, mükemmeliyetçi olma, eleştiriye açık olmama gibi davranışları da içerir.

Psikotik Belirtiler (PB)

Psikotik belirtiler puanı, düşük olan bireylerde, insanlardan yalnız kalmayı yeğleme ve uzaklaşma eğilimi, dikkatini bir noktada toplama güçlüğü ve hayal kurma eğilimi gözlenir. Bu bireyler, alıngan ve aşırı duygusaldırlar. Kendilerine yönelik düşünceleri fazladır. Psikotik belirtiler puanının yüksek olduğu, normal bir uyum tarzında ise birey, belirli ölçüler içinde, hayal dünyasından bağımsız olarak yaşamını sürdürür⁹.

BULGULAR

Tablo 1: Spor Yapan Öğrencilerin Cinsiyete Göre HKE Alt Ölçek Puanlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

HKE Alt Ölçekleri	Cinsiyet			
	Erkek		Kız	
	\bar{x}	ss	\bar{x}	ss
Kişisel Uyum	40,22	6,04	40,22	7,84
Kendini Gerçekleştirme	10,23	2,40	10,35	2,85
Duygusal Kararlılık	10,67	2,19	10,67	2,80
Nevrotik Eğilimler	8,51	2,11	8,64	2,21
Psikotik Belirtiler	10,81	2,30	10,55	2,99

Tablo 1: incelendiğinde; spor yapan erkek öğrencilerin, kişisel uyum puanı ($\bar{x}=40,22$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=10,23$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,67$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,51$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=10,81$), Spor yapan kız öğrencilerin kişisel uyum puanı ($\bar{x}=40,22$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=10,35$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,67$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,64$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=10,55$) olarak belirlenmiştir.

Tablo 2: Spor Yapmayan Öğrencilerin Cinsiyete Göre HKE Alt Ölçek Puanlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

HKE Alt Ölçekleri	Cinsiyet			
	Erkek		Kız	
	\bar{x}	ss	\bar{x}	ss
Kişisel Uyum	38,90	5,98	38,37	7,21
Kendini Gerçekleştirme	10,03	2,59	9,57	2,51
Duygusal Kararlılık	10,63	2,51	10,40	2,50
Nevrotik Eğilimler	8,30	1,75	8,43	2,09
Psikotik Belirtiler	8,43	2,09	9,96	2,52

Tablo 2: incelendiğinde; spor yapmayan erkek öğrencilerin, kişisel uyum puanı ($\bar{x}=38,90$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=10,03$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,63$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,30$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=8,43$); Spor yapmayan kız öğrencilerin kişisel uyum puanı ($\bar{x}=38,37$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=9,57$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,40$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,43$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=9,96$) olarak belirlenmiştir.

Tablo 3: Spor Yapan Öğrencilerin Yaş Gruplarına Göre HKE Alt Ölçek Puanlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

HKE Alt Ölçekleri	Yaş							
	13 yaş		14 yaş		15 yaş		16 yaş	
	\bar{x}	ss	\bar{x}	ss	\bar{x}	ss	\bar{x}	ss
Kişisel Uyum	40,03	7,24	40,47	6,79	40,92	6,92	38,79	7,05
Kendini Gerçekleştirme	10,33	2,69	10,40	2,54	10,39	2,57	9,81	2,81
Duygusal Kararlılık	10,52	2,36	10,59	2,71	10,59	2,71	10,59	2,71
Nevrotik Eğilimler	8,58	2,28	8,65	2,06	8,44	2,24	8,55	2,06
Psikotik Belirtiler	10,58	2,55	10,81	2,34	11,04	3,21	9,95	2,44

Tablo 3: incelendiğinde; spor yapan 13 yaşındaki öğrencilerin, kişisel uyum puanı ($\bar{x}=40,03$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=10,33$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,52$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,58$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=10,58$), 14 yaşındaki öğrencilerin kişisel uyum puanı ($\bar{x}=40,47$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=10,40$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,59$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,65$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=10,81$), 15 yaşındaki öğrencilerin kişisel uyum puanı ($\bar{x}=40,92$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=10,39$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,59$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,44$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=11,04$), 16 yaşındaki öğrencilerin ise; kişisel uyum puanı ($\bar{x}=38,79$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=9,81$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,59$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,55$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=9,95$) olarak belirlenmiştir.

Tablo 4: Spor Yapmayan Öğrencilerin Yaş Gruplarına Göre HKE Alt Ölçek Puanlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

HKE Alt Ölçekleri	Yaş							
	13 yaş n= 41		14 yaş n= 52		15 yaş n= 42		16 yaş n= 33	
	\bar{x}	ss	\bar{x}	ss	\bar{x}	ss	\bar{x}	ss
Kişisel Uyum	40,00	5,66	38,71	7,29	37,04	7,23	38,93	5,33
Kendini Gerçekleştirme	9,87	2,24	9,92	2,94	9,30	2,46	10,21	2,40
Duygusal Kararlılık	11,14	2,24	10,21	2,62	10,21	2,68	10,63	2,35
Nevrotik Eğilimler	9,04	1,73	8,30	1,93	7,92	2,08	8,18	1,74
Psikotik Belirtiler	9,92	2,70	10,26	2,36	9,59	2,11	9,90	2,32

Tablo 4: incelendiğinde; spor yapmayan 13 yaşındaki öğrencilerin, kişisel uyum puanı ($\bar{x}=40,00$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=9,87$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=11,14$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=9,04$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=9,92$), 14 yaşındaki öğrencilerin kişisel uyum puanı ($\bar{x}=38,71$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=9,92$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,21$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,30$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=10,26$), 15 yaşındaki öğrencilerin kişisel uyum puanı ($\bar{x}=37,04$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=9,30$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,21$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=7,92$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=9,59$), 16 yaşındaki öğrencilerin ise; kişisel uyum puanı ($\bar{x}=38,93$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=10,21$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,63$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,18$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=9,90$) olarak belirlenmiştir.

Tablo 5: Spor Yapan ve Spor Yapmayan Öğrencilerin Yaş Gruplarına Göre HKE Alt Ölçek Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklem T testi Sonuçları

HKE Alt Ölçekleri	Yaş											
	13 yaş			14 yaş			15 yaş			16 yaş		
	t	n	p	t	n	p	t	n	p	t	n	p
Kişisel Uyum	,024	102	,981	1,47	147	,143	2,81	109	,006	-,10	74	,920
Kendini Gerçekleştirme	,897	102	,372	1,03	147	,302	2,18	109	,031	-,65	74	,518
Duygusal Kararlılık	-1,33	102	,184	,837	147	,404	1,77	109	,079	-,29	74	,778
Nevrotik Eğilimler	-1,10	102	,272	1,01	147	,313	1,21	109	,227	,843	74	,402
Psikotik Belirtiler	1,25	102	,211	1,34	147	,179	2,59	109	,011	,080	74	,936

Tablo 5: incelendiğinde; HKE alt ölçek puan ortalamaları açısından 13 yaş spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin % 5 anlam seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. 14 yaş spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin % 5 anlam seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. 15 yaş spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin % 5 anlam seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. 16 yaş spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin % 5 anlam seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($p>0,05$)

Tablo 6: Spor Yapan Öğrencilerin Okul Türlerine Göre HKE Alt Ölçek Puanlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

HKE Alt Ölçekleri	Okul Türü					
	Hauptschule (Ortaokul)		Realschule (Çok Amaçlı Lise)		Gymnasium (Genel Lise)	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS
Kişisel Uyum	40,39	7,42	40,18	6,92	39,80	5,73
Kendini Gerçekleştirme	10,34	2,65	10,26	2,87	10,20	2,26
Duygusal Kararlılık	10,88	2,62	10,35	2,29	10,47	2,42
Nevrotik Eğilimler	8,47	2,28	8,66	2,09	8,76	1,87
Psikotik Belirtiler	10,70	2,81	10,91	2,47	10,36	2,47

Tablo 6: incelendiğinde; spor yapan öğrencilerden Hauptschule (Ortaokul)' de okuyanların, kişisel uyum puanı ($\bar{x}=40,39$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=10,34$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,88$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,47$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=10,70$), Realschule (Çok Amaçlı Lise)' de okuyanların kişisel uyum puanı ($\bar{x}=40,18$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=10,26$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,35$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,66$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=10,91$), Gymnasium (Genel Lise)' da okuyanların ise kişisel uyum puanı ($\bar{x}=39,80$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=10,20$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,47$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,76$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=10,36$) olarak belirlenmiştir.

Tablo 7: Spor Yapmayan Öğrencilerin Okul Türlerine Göre HKE Alt Ölçek Puanlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

HKE Alt Ölçekleri	Okul Türü					
	Hauptschule (Ortaokul)		Realschule (Çok Amaçlı Lise)		Gymnasium (Genel Lise)	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS
Kişisel Uyum	38,64	6,61	38,70	5,97	38,63	7,15
Kendini Gerçekleştirme	9,71	2,37	9,79	2,58	10,00	2,86
Duygusal Kararlılık	10,46	2,54	10,86	2,53	10,33	2,45
Nevrotik Eğilimler	8,34	1,93	8,35	1,97	8,43	1,89
Psikotik Belirtiler	10,13	2,51	9,70	1,68	9,88	2,70

Tablo 7: incelendiğinde; spor yapmayan öğrencilerden Hauptschule (Ortaokul)' de okuyanların, kişisel uyum puanı ($\bar{x}=38,64$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=9,71$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,46$), nevroitik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,34$), psikotik belirtiler puanı

($\bar{x}=10,13$), Realschule (Çok Amaçlı Lise) de okuyanların kişisel uyum puanı ($\bar{x}=38,70$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=9,79$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,86$), nevrotik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,35$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=9,70$), Gymnasium (Genel Lise) da okuyanların ise kişisel uyum puanı ($\bar{x}=38,63$), kendini gerçekleştirme puanı ($\bar{x}=10,00$), duygusal kararlılık puanı ($\bar{x}=10,33$), nevrotik eğilimler puanı ($\bar{x}=8,43$), psikotik belirtiler puanı ($\bar{x}=9,88$) olarak belirlenmiştir.

TARTIŞMA

Spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin cinsiyete göre HKE alt ölçek puan ortalamasının tartışılması; Wathins ve Regmi (1989)' nin 196 erkek ve 202 kız, toplam 398 öğrenci üzerine yaptığı bir araştırmada; erkek çocuklarının spora yönelmede kız çocuklarına oranla daha fazla olduğu sonucu görülmüştür¹⁵. Bayar ve Kuruç (2000)' un yaptığı araştırmada; sporcuların kişilik özelliklerini araştırmışlar ve spor yapan erkeklerin spor yapmayan erkeklere göre daha uyumlu, daha girişken, daha kendilerine yönelik ve daha toleranslı olduklarını bulmuşlardır¹.

Yapılan bazı araştırmalar çalışmamızı desteklemekte, bazı araştırmalar ise desteklememektedir.

Spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin yaş gruplarına göre HKE alt ölçek puan ortalamasının tartışılması; Çağlar' ın ergenlik dönemi yaş grupları çocukların gençlerin uyum sağlaması ve uyumsuzluklarının düzeltilmesi amacıyla yaptığı çalışmada; uyumsuz çocukların fizik hareketliliğinin fazla olduğunu ve fazla enerjilerinin uygun şekilde kanalize edilmesi bunun için de spora yönlendirilmesi gerektiğini, sporun saldırgan uyumsuzlar için etkili bir terapi şekli olduğunu belirtmiştir². Misoum ve Lafosresterie 16 yaş spor yapan ve spor yapmayan çocuklara, sportif başarılar için en geçerli psikolojik özelliklerini araştırdıkları çalışmalarında; ilişki kurma, rekabet gereksinimi, diğerlerini anlama, duyguların ortaya konuluşu, kontrollü özeleştirme, çevre desteği gereksinimi, sevgi gereksinimi, sosyalli ve kendi kendini değerlendirme gibi kişilik özelliklerine yer veren MPG testlerini uygulamış ve spor yapan çocukların spor yapmayan çocuklara oranla; sosyallik ve ekip çalışmasına önemli ölçüde uyumlu oldukları, çoğunda otoriteye başkaldırma yerine kurallara ve sosyal adetlere bağımlı olduğu ve daha dışa dönük oldukları görülmüştür⁴.

Spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin okul türlerine göre HKE alt ölçek puan ortalamasının tartışılması; Loy ve ark. (1978) yaptıkları araştırmada; okulun; aile ve arkadaş çevresiyle beraber spora yönelmede önemli bir kurum olduğu sonucunu bulmuşlardır⁷. Schumaker, Small ve Wood (1986) yaptıkları araştırmada; 45 yükseköğretim öğrencisi ve sporcu ile 40 sporcu olmayan kişi karşılaştırılmış, sporun okul başarısında olumlu etkileri

olduğu, sporcu olan hem bayanlarda ve hem erkeklerde akademik başarının yüksek olduğu sonucu görülmüştür¹⁰. Özduran (2001)' in yaptığı araştırmada; ilköğretim ve lise seviyesi spor yapan ve spor yapmayan bayanların uyum düzeyleri arasında farklılık olmadığı, fakat spor yapan ve spor yapmayan erkekler arasında istatistiksel açıdan fark olduğu bulunmuştur. Yani spor yapan erkeklerin spor yapmayan erkeklere göre daha uyumlu olduğu belirtilmiştir⁸. Bu çalışmaların sonuçları araştırmamızı desteklemekte ve paralellik göstermektedir.

SONUÇ

Çalışma sonucunda; cinsiyetin, spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin kişisel uyum düzeylerine etkisinin olmadığı, yaş durumuna göre; spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre puan ortalamalarının daha yüksek olduğu, 15 yaş grubunda olan öğrencilerin kişisel uyum, kendini gerçekleştirme ve psikotik belirtiler puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu; Almanya'da 15 yaş grubu öğrencilerin girdiği mesleki geçiş sınavının bu durumu tetiklediği düşünülmektedir. Ayrıca okul türlerine göre spor yapan öğrencilerin kişisel uyum ve alt ölçek puan ortalamalarının spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKLAR

- 1- Bayar P. Koruç Z. "Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması". Ankara: Hacettepe Üniversitesi 6. Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri; 236. 2000.
- 2- Çağlar D. Uyumsuz Çocuklar ve Eğitimi. 2. Baskı. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları; 1981.
- 3- Gökhan N. Olgun P. Gürses Ç. Sportif Yetenek Araştırma Metodu Türkiye Uygulaması. İstanbul: TSV Yayınları; s.13. 1979.
- 4-Gültekin H. Sportif Etkinlikte Bulunan (Sporcu) Lise Öğrencileriyle Bulunmayanların Uyum Düzeylerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 1991.
- 5- Köksal S. Refah Toplumunda Getto ve Türkler. İstanbul: Teknografik Matbaacılık; 68-69. 1986.
- 6- Kuru E. "Farklı Statüdeki Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri". Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi; 23(1): 175-191. 2003.
- 7- Loy JW. Pherson BD. Kenyon G. Sport and Social Systems: A Guide to the Analysis, Problems and Literature, Reading Mass. Wesley. 1978.
- 8- Özduran K. 18-24 Yaşları Arası Spor Yapan Gençlerin Sosyal Uyum Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; s.76-78. 2001.
- 9- Özgüven İE. Hacettepe Kişilik Envanteri El Kitabı. Ankara: PDREM Yayınları. Odak Ofset; 1993.
- 10- Schumaker JF. Small L. Wood J. Self-Concept, Academic Achievement and Athletic Participation. Perceptual and Motor Skills. 1986.
- 11- Şen F. Akaya Ç. Güntürk R. 2000 Yılı'nın Eşiğinde Avrupa ve Türkiye. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları; s.54. 1999.
- 12- Toplumsal Boyutlarıyla Spor (Toplum ve Spor) <http://www.sporbilim.com/index.php?s=icerik&katid=83&id=134>. 2008.
- 13- Tufan B. Yıldız S. Geri Dönüş Sürecinde İkinci Kuşak. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları; 1993.
- 14-Volkamer M. Was ist "Sport"? <http://www.sport.tumuenchen.de/spopaed/lehre/spieltheor/Volkamer.pdf>. 2008.
- 15- Wathins D. Regmi M. Participation in Sport. A Nepalese Investigation. 69; 657-658.1989.
- 16- Yamane T. Temel Örnekleme Yöntemleri. (çev: Alptekin Esin, M. Akif Bakır, Celal Aydın, Esen Gürbüzsel). 1.Baskı. İstanbul: Literatür Yayınları; 2001.